

# ÅRSPLAN FOR AMANDA BARNEHAGE 2026-2027



*Alle barn skal bli sett, hørt og tatt på alvor!*



amanda  
barnehage SA

# Innholdsfortegnelse

|                                                           |    |
|-----------------------------------------------------------|----|
| INNLEDNING .....                                          | 3  |
| § 1. Barnehagens formål.....                              | 3  |
| Årsplanens hensikt .....                                  | 3  |
| Styringsverktøy .....                                     | 3  |
| VELKOMMEN TIL AMANDA BARNEHAGE .....                      | 4  |
| Kontaktinformasjon .....                                  | 4  |
| STYRINGSFORM I BARNEHAGEN .....                           | 4  |
| STYRE OG SAMARBEIDSUTVALG .....                           | 4  |
| SMÅBARNSAVDELINGENE - FISKERANE OG SMÅSILD .....          | 5  |
| STORBARNSAVDELINGENE – FYRTÅRNET OG MÅKESLOTTET .....     | 5  |
| VÅRT SATSNINGSOMRÅDE.....                                 | 5  |
| MILJØ .....                                               | 5  |
| GRØNT FLAGG (siden 2004) .....                            | 5  |
| MILJØFYRTÅRN (siden 2010) .....                           | 6  |
| BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD .....                       | 6  |
| OMSORG .....                                              | 6  |
| LEK .....                                                 | 7  |
| DANNING .....                                             | 7  |
| PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ, VENNSKAP OG FELLESSKAP ..... | 8  |
| BARNEHAGEN SOM KULTURARENA .....                          | 10 |
| ULIKE VERKTØY VI BRUKER.....                              | 10 |
| MEDVIRKNING .....                                         | 11 |
| BARNES MEDVIRKNING .....                                  | 11 |
| FORELDRES MEDVIRKNING.....                                | 12 |
| PLANLEGGING, DOKUMENTASJON OG VURDERING .....             | 13 |
| PLANLEGGING.....                                          | 13 |
| DOKUMENTASJON .....                                       | 13 |
| VURDERING .....                                           | 13 |
| OVERGANGER .....                                          | 14 |
| OVERGANG MELLOM HJEM OG BARNEHAGE .....                   | 14 |
| OVERGANG MELLOM LITEN OG STOR AVDELING.....               | 15 |
| OVERGANG MELLOM BARNEHAGE OG SKOLE .....                  | 15 |
| RAMMEPLAN FOR BARNEHAGER MED DE SYV FAGOMRÅDENE .....     | 16 |
| AKTIVITETER GJENNOM ÅRET .....                            | 17 |
| ANNET.....                                                | 20 |
| PROGRESJONSPLAN.....                                      | 21 |

## INNLEDNING

Stortinget har i barnehageloven 17.06.2005 fastsatt overordnede bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver. Formålet skal på et overordnet nivå angi retningen for barnehagens arbeid.

Kunnskapsdepartementet har 24. april 2017 med hjemmel i lov 17. juni 2005 (barnehageloven) § 2 fastsatt forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Barnehageloven er konkretisert/videreført i forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

### § 1. Barnehagens formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

### Årsplanens hensikt

- Den skal være et arbeidsredskap for barnehagens personale, og et utgangspunkt for foreldrenes mulighet til å kunne påvirke innholdet i barnehagen.
- Den skal være grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen.
- Den skal gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til eier, politikere, kommune, barnehagens samarbeidspartnere og andre interessenter.
- Den skal vise hvordan barnehagen arbeider med omsorg, lek, dannelse og læring.
- Det skal synliggjøres hvordan barnehagen arbeider med tilvenning av nye barn og ivaretar samarbeid og sammenheng med skolen.

### Styringsverktøy

- Barnehageloven
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgave, kunnskapsdepartementet, 2017
- Handlingsplan mot mobbing og andre krenkelser, Haugesund kommune, rev. 2021
- Barnehagens vedtekter
- Strategiplan for Haugesundsbarnehagene 2025-2030
- Trygt og godt barnehagemiljø
- Miljø og helse i barnehagen, veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, helsedirektoratet
- Overgang hjem – barnehage, Haugesund kommune, 2018
- Overgang barnehage – skole - SFO, Haugesund kommune 2022

Årsplanen ble godkjent i barnehagens samarbeidsutvalg 10.08.2026

## VELKOMMEN TIL AMANDA BARNEHAGE

Amanda Barnehage SA ligger flott til i Rossabøskogen i søre bydel i Haugesund Kommune. Barnehagen består av 4 avdelinger, og et stort og fint uteområde med skogen som nærmeste nabo, og egen fotballbane.

Barnehagen åpnet 1. august 2003, og er en privat barnehage som eies og drives av foreldrene. Hos oss skal alle barn bli sett, hørt og tatt på alvor, og de skal føle trygghet og glede. Vårt satsningsområde er miljø. Barn skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold og hvor viktig det er å kildesortere avfall. Barnehagen vår har hatt grønt flagg siden 2004, og i 2010 ble vi Miljøfyrtårn.

### Kontaktinformasjon

**Adresse:** Rossabøskogen 5c, 5537 Haugesund

**Styrer/daglig leder:** Elin Bauge-Dybdahl

**Telefon:** 94 97 72 29 / 99 63 48 00

**Mail:** post@amanda-b.no

**Åpningstid:** 07.00 – 16.30 (ved behov åpner vi 06.30)

### Vi er 15 ansatte foruten ekstra ressurser:

1 daglig leder, 4 pedagogiske ledere, 2 barnehagelærere, 4 barne- og ungdomsarbeidere/fagarbeidere og 4 assistenter

### STYRINGSFORM I BARNEHAGEN

Barnehagen er et samvirkeforetak med formål å eie og drive barnehage til det beste for medlemmene og deres barn. Foretaket skal fremme medlemmenes økonomiske interesser gjennom deres deltakelse i virksomheten som kjøpere av barnehagetjenester fra foretaket. Formålet er ikke kapitalavkastning til medlemmene. Eventuelt årsoverskudd skal godskrives egenkapitalen i foretaket.

### STYRE OG SAMARBEIDSUTVALG

Styret består av 5 personer foruten daglig leder. Styret har ansvar for driften av barnehagen, ansvar for den økonomiske styringen, personalansvar, organisering av dugnad og vedlikehold osv. Det holdes styremøte annen hver måned. Styreleder for 2026/27 er Ann Elin Rossebø. Samarbeidsutvalget skal se etter at barnehagen blir drevet innenfor barnehagens vedtekter og barnehagelov og behandle årsplan.

## SMÅBARNSAVDELINGENE - FISKERANE OG SMÅSILD

Småsild og Fiskerane har plass til 12 barn og har en grunnbemanning på 4 voksne på hver avdeling. Vi legger vekt på trygghet og omsorg, og at oppstarten i barnehagen skal bli god både for barn og foreldre. Dette gir et godt grunnlag for trivsel, glede og utvikling. Barna begynner hos oss rundt ettårsalderen, og flytter over til stor avdeling det året de fyller tre år.

## STORBARNSAVDELINGENE – FYRTÅRNET OG MÅKESLOTTET

Måkeslottet og Fyrtårnet har plass til 18 barn og har en grunnbemanning på 3 voksne på hver avdeling. Vi har to store trivelige avdelinger som vi har delt inn i små krokar. Avdelingen er tilrettelagt for lek og sosial utvikling. Avdelingene er opptatt av læring gjennom lek og organiserte aktiviteter. De voksne har ansvar for at alle barn kjenner seg inkluderte i et fellesskap og har venner.

## VÅRT SATSNINGSOMRÅDE

### MILJØ

Rammeplanen sier at bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger får konsekvenser for fremtiden. Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold, og barnehagen skal bidra til at barna opplever tilhørighet til naturen.



### GRØNT FLAGG (siden 2004)

Vårt arbeid med å fremme gode holdninger for miljøet har gitt oss grønt flagg.

Flagget må vi søke om hvert år. Vi kildesorterer alt avfall. Ute har vi en flott kjøkkenhage der vi dyrker jordbær, urter, poteter og grønnsaker. Det blir også sådd blomsterfrø med barna. Vi har også et uteområde med blant annet frukttrær og bærbusker. Vi arrangerer "Grønn uke" der barna får delta på ulike aktiviteter med utgangspunkt i miljø og kjøkkenhagen. Barnehagen har laget et årshjul for å oppfylle kravene til Grønt flagg.

## MILJØFYRTÅRN (siden 2010)

Virksomheten har oppfylt strenge krav til arbeidsmiljø, innkjøp, energi, transport, avfall, utslipp og estetikk. Dette er dokumentert ved et eget miljøfyrtårnsertifikat som er påført gyldighetsperiode. Barnehagen skal i tillegg dokumentere virksomhetens konkrete miljøprestasjoner i en årlig miljørapport. Barnehagen ble re sertifisert for tre nye år i 2025.



Miljøfyrtårnregler i Amanda Barnehage:

- Alt søppel sorteres av små og store hver dag
- Alle skal passe på at uteområdet i barnehagen holdes rent for søppel
- Ta vare på trær og busker – ikke knekke greiner, eller ødelegge barken, bruker samling til å fortelle dette til barna
- Ta hensyn til det som spirer og gror
- Barnehagen skal spare strøm, vann og papir. Vi utfører dette ved å skru av lys i rom vi ikke bruker, kopierer på begge sider av arkene, ett tørk når vi har vasket hendene, og ikke la vannet renne.
- Har fokus på arbeidsmiljø
- Gjenbruk av formingsmateriell, miljø vennlig vaskemidler, maling ol.
- Skape en god arbeidsplass der trivsel og arbeidsglede står i fokus
- Reduksjon av plast
- Barna har egne tegnebøker til å tegne i for å redusere papirbruk, og de må gjøre ferdig kopieringsark før de får nye

## BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

Årsplanen skal vise hvordan barnehagen vil arbeide for å omsette rammeplanens formål og innhold og barnehageeiers lokale tilpasninger til pedagogisk praksis (Rammeplanen, 2017).

### OMSORG

Dette sier Rammeplanen om omsorg. Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.

Slik arbeider vi for å ivareta barnas behov for omsorg:

- Ivareta barnas behov for fysisk omsorg, inkludert behov for ro og hvile.
- legge til rette for at barna kan knytte seg til personalet og til hverandre.

- Sørge for at alle barn opplever trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen.
- Møte alle barn med åpenhet, varme og interesse og vise omsorg for hvert enkelt barn.
- Være lydhør for barnas uttrykk og imøtekomme deres behov for omsorg med sensitivitet.
- Støtte og oppmuntre barna til å vise omsorg for andre og til selv å kunne ta imot omsorg.
- Bidra til at barna kan utvikle tillit til seg selv og andre.
- Være autoritative voksne, det vil si voksne som har gode og varme relasjoner til barnet samtidig som man setter grenser og har tydelige forventinger til et barn. Se på modellen under punktet være sammen.
- Følge handlingsplan mot mobbeatferd og andre krenkelser. Alle barn skal ha et trygt og godt barnehagemiljø. Det utløses en aktivitetsplikt hos personalet hvis vi oppdager krenkelser.

## LEK

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes jf. Rammeplanen kap. 3. Leken karakteriseres som lystbetont, frivillig, spontan og ikke målrettet. Leken har mange uttrykksformer og kan føre til forståelse og vennskap på tvers av alder, språklig og kulturell ulikhet. Leken fremmer barnets utvikling når det gjelder språk, fantasi og motorikk. Et av virkemidlene for å utvikle barnas sosiale kompetanse, er å legge til rette for lek.

Slik arbeider vi for god lek og vennskap i barnehagen:

Barnehagen gir barna muligheter for lek, livsutfoldelse, meningsfylte opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser både inne og ute. Barna får impulser og inspirasjon til leken gjennom opplevelser i nærmiljøet. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek- alene og sammen med andre.

Dette gjør vi ved å legge til rette for ulike lekemiljøer, ha mindre lekegrupper der personalet støtter, veileder og deltar i leken på barnas premisser. Barna skal oppleve et inkluderende miljø der fellesopplevelser skapes. I samspill med andre får barna mulighet til å «bli seg selv», og kjent med seg selv og andres følelser. Gode relasjoner bygges gjennom lek, samspill og aktivitet der voksne har høyt fokus og er til stede som trygge støttespillere.

Personalet skal:

- Organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek.
- Bidra til at barna får felles erfaringer som grunnlag for lek og legge til rette for utvikling av leketemaer.
- Fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek.
- Observere, analysere, støtte, delta i og berike leken på barnas premisser.
- Å veilede barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre.
- Bruke nærmiljøet til lek, Rossabøskogen og nærliggende lekeplasser og turområder

## DANNING

I barnehageloven §1 står det: «Barnehagen skal møte barna med tillit, respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap

og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering».

Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver legger vekt på at de ansatte i barnehagen skal fremme vennskap, fellesskap og danning. Dette jobber vi mye med gjennom Være Sammen og steg for steg. For oss er det viktig å ha fokus på de gode handlingene til barna, lære de felles verdier og normer som er viktig for fellesskapet, da blir de gode på å være en god venn og lekekamerat.

Slik arbeider vi for å fremme danning:

Danning handler om å utvikle kunnskap, verdier og holdninger sammen, dette gjør vi gjennom dialog i hverdagen og samlingsstunder. Vi skal vise barna respekt for den kommunikasjonen som barna har og være interessert i det de sier. De voksnes rolle er å bli en god samtalepartner, samhandlingspartner og veileder. Vi skal bidra til at barna får en god selvfølelse.

Personalet skal:

- Tilrettelegge for meningsfulle opplevelser og støtte barnas identitetsutvikling og positive selvforståelse.
- Støtte barnas aktivitet, engasjement og deltakelse i fellesskapet synliggjøre og verdsette ulike behov, meninger og perspektiver i fellesskapet.
- Legge merke til, anerkjenne og følge opp barnas perspektiver og handlinger.
- Utfordre barnas tenkning og invitere dem inn i utforskende samtaler.
- Synliggjøre og fremheve mangfold og ulikhet som grunnlag for opplevelser, utforskning og læring.

### PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ, VENNSKAP OG FELLESSKAP

Det er vår plikt som barnehage ansatte å skape en trygg og god tilværelse for barna, og det betyr nulltoleranse for mobbing. Dette gjelder barn-barn, barn-voksen og voksen-barn. Barn i barnehagen kan utføre mobbeadferd på ulike måter:

Fysisk mobbing: dytte, slå, stikke, sparke, rive leker fra en annen

Verbal mobbing: kallenavn, fornærme, trusler, erting

Relasjonell mobbing: ekskludering, utestenging, spre rykter, få andre til å skade noen, gjøre grimaser, lage regler for de andre eller bestemme over andre.



Slik arbeider vi for å fremme vennskap og fellesskap:

I barnehageloven paragraf 41 i kapittelet om psykososialt barnehagemiljø står det blant annet at alle som jobber i barnehagen har ansvar for å følge med på at barna har det bra. De har plikt til å gripe inn hvis et barn ikke har det trygt og godt i barnehagen. Det kan for eksempel være ved utestenging fra lek, plaging eller diskriminering. Gjennom paragraf 42 har regjeringen innført aktivitetsplikt. Alle som jobber i barnehagen, skal si ifra til styrer hvis de mistenker eller får vite at et barn ikke har det trygt og godt i barnehagen. I alvorlige tilfeller må styrer melde fra til barnehageeier (for eksempel hvis krenkelsene har pågått over tid og barnehagen ikke finner en løsning.)

Personalet skal:

- Støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner.
- Samtale om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer for samhandling i fellesskap.
- Støtte barna i å ta andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger.
- Støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner.
- Forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.

Gjennom Regional Kompetanseheving har barnehagen tidligere jobbet med Pedagogisk ledelse, og hatt mobbeatferd som fokusområde. I fjor høst startet vi opp et samarbeidsprosjekt med PPT og to andre barnehager, dette fortsetter vi med også i 2026-27. Dette er et utviklingsarbeid med utgangspunkt i barnehagens behov for kompetanseutvikling der tema er lek, fellesskap og inkludering.

Tema:

- Inkludering og inkluderende praksis
- Tilrettelegging for inkluderende lek
- Voksenrolle i lek
- Endringsledelse
- Foreldresamarbeid



## BARNEHAGEN SOM KULTURARENA

Barnehagen skal formidle verdier og kulturer, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

(Barnehageloven § 2, kapittel 2.6)

Alle barn i barnehagen, uansett alder, kjønn, etnisk bakgrunn og funksjonsnivå, må få likeverdige muligheter til å delta i meningsfylte aktiviteter i et fellesskap med jevnaldrende. Barnehagen har som mål at barn skal utvikle selvstendighet og trygghet på seg selv som individ og egen personlige og kulturell identitet. (Forskrift om rammeplan for barnehagen)

Vi ønsker:

- at alle i barnehagen skal vise hverandre gjensidig respekt
- at alle barn opplever likeverdig behandling

Personalet skal:

- være tålmodige, lyttende og imøtekommende
- være åpen for betydningen av ulikheter



## ULIKE VERKTØY VI BRUKER

### SNAKKEPAKKEN

Snakkepakken er et veldig populært og pedagogisk verktøy hos barna i Amanda barnehage. Det brukes konkreter som engasjerer og motiverer barna i eventyrformidlingen. Til hvert eventyr er det nøkkelord og ulike aktiviteter.

### STEG FOR STEG

Steg for Steg er et program for barnehagen og grunnskolen 1-7 trinn. Steg for Steg har som mål å lære barn viktige sosiale ferdigheter og øke sin sosiale kompetanse. Forebyggende arbeid må starte tidlig for å ha best mulig effekt. Den grunnleggende drivkraften i Steg for Steg er å bygge videre på det positive som barna gjør. Dette krever aktive voksne som er gode rollemodeller og som ser det unike i hvert enkelt barn.

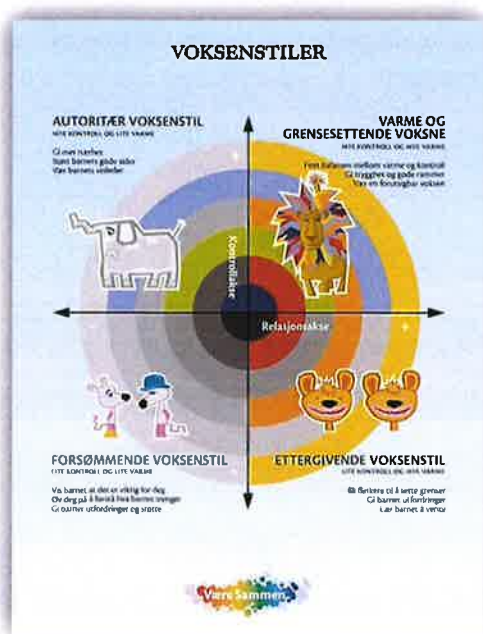
### VÆRE SAMMEN

Programmet Være Sammen har sitt hovedmål å heve kompetansen hos alle ansatte i barnehagen. Vi skal være bevisst vår egen rolle som varm og grensesettende voksen i arbeidet med barna. Kjernekomponentene i Være sammen er tidlig innsats, kommunikasjon, utfordrende adferd, implementering og autoritative voksne. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap.

«Alle barn på jorden har den samme rett til å være trygge og til å være sett!» Være Sammen er og et pedagogisk verktøy som kan brukes på mange måter og i mange situasjoner i barnehagen. Barna skal bli kjent med regnbueløven og dens historie. Barn skal bli trygge på seg selv slik at de lærer å samhandle med barn og voksne på en god måte.

Løveloven-sangen:

*Kan du Løveloven? Jeg skal være meg,  
men gi plass til andre,  
slik at de blir seg, bry meg om en annen,  
hjelp når jeg kan.  
Slik blir livet bedre for barn i alle land!*



## MEDVIRKNING

### BARNES MEDVIRKNING

Barnehageloven paragraf 3: "Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta." Amanda Barnehage skal ta hensyn til barns alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn. Vi skal tilrettelegge for at ulike individer, minoritetspråklige barn og barn med nedsatt funksjonsevne skal møtes med respekt for at de er forskjellige.

Dersom barnet skal oppleve at det å uttrykke seg er viktig må de bli møtt med anerkjennelse for egne tanker og meninger. Målet i Amanda Barnehage er at alle barna skal oppleve å bli sett, hørt og tatt på alvor ut fra egne forutsetninger.



Slik arbeider vi for å ivareta barns rett til medvirkning:

- Se hvert enkelt barn og gi det anerkjennelse for egne tanker og meninger.
- Være positivt innstilt til barns uttrykk.

- Ta barnas innspill med i planlegging.
- Fremme positive handlinger som motvirker avvising, mobbing og vold.
- Tilrettelegge for godt foreldresamarbeid.
- De ansatte skal ivareta barna og skape et inkluderende miljø
- De ansatte skal arbeide for at dagens barnehagebarn verken opplever å bli krenket eller kommer til å krenke andre i morgen.
- Gi barn som kommuniserer på annen måte enn tale, rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår.

Personalet skal:

- Alle barn og foreldre skal bli møtt, sett og anerkjent hver morgen og ettermiddag.
- Vi passer på å gi hvert enkelt barn muligheten til å ta valg som angår hele gruppa. F.eks; sanger, rim og regler.
- Stille åpne spørsmål der barna kan påvirke beslutninger
- Ta hensyn til barnas interesser og innspill
- Barnet velger hvordan bursdagen skal feires ut fra en bursdagsbok
- «Banking time»
- Bruke dagtavle og tematavler med bilder
- Fadderordning på de store avdelingene

## FORELDRES MEDVIRKNING

Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jf. barnehageloven § 1 og § 4. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Vi er opptatt av å skape et nært og godt samarbeid med barnets hjem. Foreldresamarbeidet er en viktig faktor i vårt daglige virke og i planlegging. Det er foreldrene som har det overordnede ansvaret for sitt barn. For å kunne gi et best mulig tilbud er det viktig å ha et godt samarbeid med hjemmet.

Målet vårt er å skape gjensidig respekt og forståelse mellom barnehage og hjem.

Slik arbeider vi for å fremme et godt samarbeid med foreldrene:

- Et godt samarbeid går begge veier.
- Foreldre skal hente informasjon fra barnehagens hjemmeside, og følge opp.
- Vi vil møte foreldrene med respekt og tillit.
- Det daglige møtet i levere- og hentesituasjonen
- Foreldre kan også medvirke ved å bli med i styret eller i samarbeidsutvalget.
- Vi holder foreldremøte for nye barn, og oppstartsamtale.
- To obligatoriske foreldresamtaler i løpet av året, en på høsten og en på våren.
- På individnivå skal barnehagen legge til rette for at foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring.
- Informere om de ulike hjelpeinstansene som finnes i kommunene

- Tilbyr samtale og foreldreveiledning utenom de fastsatte foreldresamtalene.
- Ulike arrangement der foreldrene kan treffes er sommerfest, Lucia, fredagsløgg og Basar.

Foreldre deltar i vedlikehold av Amanda barnehage gjennom dugnad 1-2 ganger i året. Arbeidsoppgaver som skal utføres står i dugnadspermen. Dugnadsplanen finnes på hjemmesiden vår.

## PLANLEGGING, DOKUMENTASJON OG VURDERING

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Formålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud som er i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Rammeplanen 2017.

### PLANLEGGING

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for hvert enkelt barn og barnegruppen. Planleggingen synliggjør hvordan barnehagen fortolker og realiserer rammeplanen og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten. Planleggingen må baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidig utvikling, individuelt og i gruppa. Den skal også baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre.

### DOKUMENTASJON

Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid ved å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten. Vurderinger om barnegruppens og enkeltbarns trivsel og allsidige utvikling skal dokumenteres når det er nødvendig for å gi barnegruppen og enkeltbarn et tilrettelagt tilbud. Det kan gi grunnlag for å tilpasse og videreutvikle det pedagogiske arbeidet. Et etisk perspektiv skal ligge til grunn med dokumentasjon av barnegruppen og enkeltbarn.

### VURDERING

Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet kan gi personalet et utgangspunkt for videre planlegging og gjennomføring. Det kan også bidra til en åpen diskusjon om barnehagens formål, innhold og oppgaver. Faglige og etiske problemstillinger skal inngå i vurderingsarbeidet. På denne måten kan personalet lære av egen praksis og bidra til å utvikle barnehagen som pedagogisk virksomhet.

Slik vurderer vi det pedagogiske arbeidet:

- Refleksjon over egen praksis for hele personalet.
- Grunnlag for vurdering og refleksjon er observasjoner, brukerundersøkelse og barnesamtaler
- Evaluering.

For oss er det viktig at barna blir tatt med i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

*Barnehageloven paragraf 3: "Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta."*

*Amanda Barnehage skal ta hensyn til barns alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn. Vi skal tilrettelegge for at ulike individer, minoritetsspråklige barn og barn med nedsatt funksjonsevne skal møtes med respekt for at de er forskjellige.*

*Dersom barnet skal oppleve at det å utrykke seg er viktig må de bli møtt med anerkjennelse for egne tanker og meninger. Målet i Amanda Barnehage er at alle barna skal oppleve å bli sett, hørt og tatt på alvor ut fra egne forutsetninger.*



## OVERGANGER

### OVERGANG MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære. Rammeplanen 2017

Tilvenningsperioden i barnehagen kan være en sårbar tid, også for foreldrene. Mange foreldre har vært vant til å tilbringe hele døgnet sammen med barnet sitt, og det å overlate barnet sitt i andres omsorg kan være krevende. Når et barn begynner i barnehagen er det viktig med trygghet og tilhørighet, som bygges opp og gir grunnlaget for en god hverdag i barnehagen.

Dette er noen av hovedpunktene og metodene vi bruket i vårt arbeid:

- Tett oppfølging av primærkontakt for barn og foreldre
- Knytte vennskapsbånd gjennom samspill og lek
- Bli kjent med regler og rutiner i barnehagen
- «Min bok» med bilder av familie eller andre relasjoner, som gir trygghet for de yngste barna.

Ved oppstart deltar foreldrene aktivt og er sammen med barnet i tre til fem dager. Den første dagen har barnet en kort dag. I løpet av denne dagen lages det en avtale med primærkontakten hvordan tilvenningen blir videre.

Det gjennomføres en egen foreldresamtale mellom foreldre og barnehagelærerne i løpet av den andre måneden etter oppstart. Dette for å få mer informasjon om barnet, og for å utveksle felles erfaringer på hvordan tilvenningsperioden har fungert. I forkant av oppstartssamtalen ber vi dere foreldre fylle ut et ASQ «Ages and Stages Questionnaire» skjema, som blir utgangspunkt for samtalen. Med ASQ kartlegger foreldrene utviklingen til sine egne barn. Dette gi et helhetsbilde av hvordan barna utvikler seg på områder som kommunikasjon, grov- og finmotorikk, problemløsning og personlige og sosiale evner. Det er ikke slik at foreldrene skal stille «diagnoser» på sine egne barn. Det handler om å avdekke områder som det kan være lurt å følge opp litt ekstra, så tidlig som mulig.

Slik arbeider vi for å sikre barna en god start i barnehagen:

- Følger Haugesund kommune overordnede plan for overgangen mellom hjem og barnehage: [https://www.haugesund.kommune.no/f/p1/i725b64b6-17fa-444d-abd8-9c973e80fc15/plan\\_overgang\\_hjem\\_barnehage.pdf](https://www.haugesund.kommune.no/f/p1/i725b64b6-17fa-444d-abd8-9c973e80fc15/plan_overgang_hjem_barnehage.pdf)
- Foreldremøte før oppstart
- Fast primær/tilvenningskontakt

## OVERGANG MELLOM LITEN OG STOR AVDELING

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med både barn og personal når de bytter barnegruppe. (Rammeplanen 2017).

De barna som flytter over til stor avdeling får i forkant besøksdager i mai / juni. De får også en fadder som skal passe litt ekstra på og hjelpe dem inn i lek gjennom hele året.

Slik arbeider vi for at barna får en god start på ny avdeling:

Tilvenningen skjer gjennom besøk på ny avdeling og gjennom at personalet er aktive og tar ansvar for å etablere trygge relasjoner med barna. En av de ansatte på småbarnsavdelingen blir med inn og er sammen med de barna som skal flytte over på stor avdeling. På den måten får barna bli godt kjent med barn og personale på den nye avdelingen

For å lese mer om rutiner for oppstart i barnehage vises det til Haugesund kommune overordnende veilederen:

- Følger Haugesund kommune overordnede plan for overgangen mellom hjem og barnehage: [https://www.haugesund.kommune.no/f/p1/i725b64b6-17fa-444d-abd8-9c973e80fc15/plan\\_overgang\\_hjem\\_barnehage.pdf](https://www.haugesund.kommune.no/f/p1/i725b64b6-17fa-444d-abd8-9c973e80fc15/plan_overgang_hjem_barnehage.pdf)
- Høy kompetanse på tilknytnings og relasjonsarbeid

## OVERGANG MELLOM BARNEHAGE OG SKOLE

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skole legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole, og eventuelt skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon, som utgangspunkt for et godt samarbeid i overgang barnehage – skole. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen. (Rammeplanen 2017).

Når barna begynner på skolen, skal de etablere nye relasjoner i de nye omgivelsene. De skal også utvikle de sosiale og kognitive ferdighetene på en måte som skal passe inn i skolens kultur og arbeidsmåter.

Det er utarbeidet et eget veiledningshefte/plan for overgang barnehage – skole i Haugesund. Heftet er ment som et konkret arbeidsredskap for å sikre en god overgang. I tillegg inneholder det anbefalinger om hva en femåring bør få erfaring med før skolestart.

Slik arbeider vi for å gi barna en best mulig start på skolen:

- Følger Haugesund kommune overordnede plan for overgang barnehage – skole. <https://www.haugesund.kommune.no/f/p1/i874c46f4-62c5-456a-931eb23657969de8/overgangsplan-barnehage-skole-sfo.pdf>

- Førskolegruppe
- Skolebesøk
- Overføringsmøter med skolen ved behov

## RAMMEPLAN FOR BARNEHAGER MED DE SYV FAGOMRÅDENE

De syv fagområdene er:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn
- Antall, rom og form



Noen sitat som beskriver barnehagens mandat og innhold:

Barnehageeieren og alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse. Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid.

Rammeplanen (2017) tar utgangspunkt i et helhetssyn på barn. Barn undrer seg, stiller spørsmål, søker opplevelser og gjør erfaringer på egne læringsarenaer. Omsorg, danning, lek og læring i småbarnsalder former barns holdninger og verdier, og barna får tillit til seg selv og andre mennesker. Dette motiverer for læring senere i livet, også kalt dannelsprosessen. Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes.

Å bidra til at alle barn som går i barnehage får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet, og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn.

Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.

Rammeplanen sier at progresjon skal tydeliggjøres og dokumenteres i barnehagen. Vi har laget en progresjonsplan som omhandler fagområdene. Arbeidet med fagområdene må tilpasses barnets alder, interesser, barnegruppens sammensetning og øvrige forutsetninger. Lærestoff, arbeidsmåter, utstyr og organisering må legges til rette med tanke på barnas ulike behov.

## AKTIVITETER GJENNOM ÅRET

### BURSDAGSFEIRING

Denne dagen er det bursdagsbarnet som er i fokus. Barnet får velge hva det vil ha på seg fra bursdagsskapet, og hvilke aktiviteter og sanger de ønsker, fra bursdagspermen. Vi går i bursdags tog gjennom alle avdelingene og synger «Hurra for deg» eller «Happy Birthday», etterfulgt av smoothie på avdelingen.

### BRANNVERNUKE

I uke 38 har vi brannvernuke. Denne uka har vi felles brannøvelser, ulike aktiviteter og hører på brannalarmen. Barna blir også kjent med brannbamsen Bjørnis, som er en del av brannvernopplæringen i barnehagen.

### ANNIE'S LANDSBY BASAR

Annie's Landsby består av slekt, venner og bekjente til Annie Lindanger. De har betalt for utdanning til flere gutter og jenter på Filippinene i over 10 år. De siste 4 årene har de også vært med i et frokost/matprogram på den lokale barneskolen. Skolen har nesten 600 elever og cirka 200 av de kommer sultne på skolen. Foreldre og lærere har grønnsakhager for å hjelpe til. Annie's Landsby betaler frokosten til 50 barn per dag. Det koster ca. 60 kr per dag for 50 barn. De har også betalt for oppussing av gulv på skolen som heter Bagacay Elementary School, den ligger 12 timers kjøring fra Manila. På Filippinene er barneskolen gratis, men på ungdomsskolen må foreldrene være med å betale. Videregående og høyskole /universitet er det foreldrene som betaler. Det sier seg selv at dette har ikke alle råd til.

Amanda Barnehage har de siste årene vært med på å støtte prosjektet, med at vi holder en god gammeldags basar her i barnehagen i oktober. Inntektene fra basaren vil vi gi til Annie's Landsby. Pengene vi har samlet inn har gått til et nytt bibliotek, flere bøker og reparasjon av taket på biblioteket etter en storm. Biblioteket heter «Amandas library».

### FØRSKOLEGRUPPA

I Amanda barnehage har vi egen førskolegruppe. Vi samles en gang i uken til ulike aktiviteter. Vi har fokus på områdene språk/tekst og kommunikasjon, antall/rom og form, samt sosial kompetanse.

Vi har god erfaring med å ha et temaarbeid på høsten, der vi arbeider sammen om et felles tema, med fokus på flere områder. Før jul viser vi frem det vi har arbeidet med hele høsten. Ellers er vi innom mer skolerelatert tema som blyantgrep, skriving av tall og bokstaver og matematiske begreper.

I april, mai og juni jobber vi med temaet vikinger. Da lager vi våre egne kostymer, hører vikinghistorier og får et innblikk i hvordan vikingene levde. Vi avslutter året med å reise til Bukkøy der vi besøker Vikingfestivalen. Førskolegruppa går også i Luciatog, drar på besøk til sykehjem, og er på julevandring i Rossabø kirke.

#### JUL I AMANDA BARNEHAGE

I desember prøver vi å skape forventning, glede og formidle juletradisjoner. Det blir laget julehemmeligheter på avdelingene og vi koser oss med julebakst. Vi sender ut en oversiktlig månedsplan for alt som skjer denne måneden. Her er en oversikt på de aktivitetene vi gjør i desember

#### KARNEVAL I AMANDA BARNEHAGE

I februar har vi karneval i barnehagen, da har barna mulighet til å kle seg ut sammen med oss voksne.

Vi starter kl. 09.30 med karnevalstog der vi synger karnevalssanger og spiller på selvlagde rytmeinstrumenter. Vi har stasjoner med ulike aktiviteter, fellessamling med underholdning og «slår katta ut av sekken».

#### SAMENES DAG 6. FEBRUAR

Vi skal gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett. Vi knytter det samiske perspektivet til merkedager, hverdagsliv, kunst, kultur og mattradisjoner.

#### PÅSKETID OG VÅR I BARNEHAGEN

Vi har påskeverksted på hver avdeling. Hvert år inviterer vi foreldre/besteforeldre til påskefrokost. Barna opptrer, og det er en kjekk tradisjon med koselig samvær. Vi har felles påkesamling der vi får besøk av kateketen i Rossabø kirke, som formidler påskebudskapet. Spennende er det å få besøk av påkeharen og.

#### RUSKENDAG

I forkant av 17. mai arrangerer barnehagen Ruskendag. Da rydder vi nærområdet for rusk og rask.

#### 17. MAI I BARNEHAGEN.

Amanda Barnehage markerer nasjonaldagen ved å gå i tog rundt barnehagen. Etter toget har vi ulike aktiviteter med fokus på mestring og glede.

#### GRØNN UKE

Barna blir delt inn i ulike grupper som legger vekt på uteaktiviteter innenfor temaet «natur og miljø». Utgangspunktet for den grønne uken er at barnehagen vår har grønt flagg og er miljøfyrtårnbedrift.

#### SKOGEN VÅR/TUROMRÅDER

Barnehagen vår ligger flott til i Rossabøskogen. Vi bruker skogen vår flittig, der vi har en gapahuk og en samlingsplass. Skogen har fine turstier med broer og små dammer, noe som gir mange spennende utfordringer for både liten og stor.

Utenfor barnehageområdet har vi også en flott kunstgressbane. Fotballbanen brukes til mange ulike aktiviteter.

Ellers har vi andre turområder som vi bruker på våre turdager. Vi benytter oss av lekeplasser i nærmiljøet, blant annet Texasbyen, Myrå, Bokngata, Ulvøygata, Austmannablokkene osv.

## SOMMER I BARNEHAGEN

Vi skal oppleve sommeren og nyte årstiden sammen. Barnehagedagen er noe annerledes enn ellers. Avdelingene er sammen, noe som gir økt samarbeid og samvær mellom barn og voksne.

Blant annet bruker vi tid på:

- Sommerkino
- Bading
- Grilling
- Turer
- Stelle i kjøkken- og frukthagen



## SOMMERFEST

I juni arrangerer personalet sommerfest for barn og foreldre som en avslutning på barnehageåret. Et fast innslag er at førskolegruppen har en vikingopptreden, og hele barnegruppen har sangopptreden. Det hele avrundes med høytidelig overrekking av bilde til de barna som slutter i barnehagen.



## ANNET

### BARN MED NEDSATT FUNKSJONSEVNE/TILRETTELEGGING FOR SPESIALPEDAGOGISK HJELP/MINORITETSSPRÅKLIGE BARN

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati, likestilling og motarbeide alle former for diskriminering. (Barnehageloven § 1 Formål, 3.ledd) Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur. (Barnehageloven § 2 Barnehagens innhold, 3.ledd)

Barn under opplæringspliktig alder er ikke en ensartet gruppe, og barn møter barnehagen med ulike forutsetninger. Likeverdig barnehagetilbud av god kvalitet krever derfor individuell tilrettelegging av tilbudet og lokal tilpasning av innholdet. Barn som har rett til spesial pedagogisk hjelp er barn som trenger et individuelt tilrettelagt tilbud for å sikre en forsvarlig utvikling. Dette gjelder spesielt barn før skolepliktig alder (Opplæringsloven § 5-7). Dersom foreldre og barnehagen er bekymret for barnets utvikling, skal prosedyrer for søknad om spesialpedagogisk hjelp følges.

### LIKESTILLING OG LIKEVERD

Likestilling mellom kjønnene skal gjenspeiles i barnehagens pedagogikk. Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet. Personalet må reflektere over sine egne holdninger og for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling. (Rammeplanen 2017).

### PRAKSISBARNEHAGE

Amanda Barnehage er praksisbarnehage for studenter ved barnehagelærerutdanningen fra høyskolen på Vestlandet. Elever som trenger praksisplass fra ungdomsskolen og videregående får også mulighet til det hos oss. Barnehagen tar også imot lærlinger.

### HMS I BARNEHAGEN

Barnehagen jobber systematisk med HMS arbeid, det er daglig leder, verneombud og bedriftshelsetjenesten som har ansvar for at det hele tiden jobbes med. Hver avdeling har HMS som et punkt på avdelingsmøtene, og da er det fokus f.eks førstehjelp, brannvern, miljø, trivsel, ergonomi og hjelpemidler. Vårt mål med dette arbeidet er:

- å fremme et godt arbeidsmiljø hvor arbeidsglede og motivasjon for å gjøre en god jobb er til stede
- å forebygge ulykker og helseskader på barn og ansatte
- å verne det ytre miljø for forurensning og sikre en god behandling av avfall

Barnehagen har laget et HMS system med utgangspunkt i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager. Vi bruker PBL Mentor i dette arbeidet.

Systemet består blant annet av:

#### Daglige rutiner:

Sjekke uteområder før barna går ut, registrering når barn kommer og går i Kidplan, telle barn i utetiden, oversikt over daglige gjøremål for de ulike vaktene, IK mat sjekklister

#### Beredskapsplaner:

Vi har ulike beredskapsplaner i barnehagen, de finner vi i MENTOR der alle ansatte har tilgang.

#### Avviksbehandling:

Barnehagen bruker MENTOR når det skal meldes inn avvik, og daglig leder har ansvar for å behandle avvikene. Barnehagen tar og jevnlig risikoanalyser.

#### Risikoanalyser:

Vi finner ut hvilke risikoer som finnes og lager en plan for håndtering av en uønsket hendelse. Vi har flere beredskapsplaner i barnehagen, f.eks: Hva gjør vi når et barn blir borte på tur, hva gjør vi når et barn forsvinner i barnehagen og hva gjør vi når et barn skader seg.

#### Brannrutiner:

Det henger beredskapsplaner på alle avdelingene, der står det forklart hva alle skal gjøre når alarmen går. Vi har brannvernuke hvert år i september der vi øver med barna på evakuering, og de ansatte på sine oppgaver. Ellers har vi sporadiske øvelser i løpet av året.

#### Førstehjelsrutiner:

Vi har førstehjelskurs en gang i året, livredningskurs tar vi ved behov.

## PROGRESJONSPLAN

Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter. (Rammeplanen 2017).

Slik tilrettelegger vi for progresjon:

- Personalet skal oppdage, følge opp og utvide barnets interessefelt
- Enkeltbarnet skal oppleve mestring og samtidig ha noe å strekke seg etter
- Introdusere barna for nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer
- Bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utsyr som skal gjøres tilgjengelig for barna.



## KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling, jf rammeplanen.

| 0-2 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 2-3 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| MÅL                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | MÅL                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Skape gode relasjoner</li> <li>• Bruke lyder aktivt</li> <li>• Kunne peke og gjenkjenne ord og situasjoner</li> <li>• Si ett - ords ytringer</li> <li>• Utvikle begrepsforståelse</li> <li>• Oppleve glede ved å bli lest for.</li> <li>• Bruke språket sitt til å uttrykke følelser. Skape positive relasjoner i lek og samspill.</li> <li>• Skape et språkstimulerende miljø i alle hverdagssituasjoner som påkledning, måltid, bleieskift mm.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bruke språket aktivt, tre ords ytringer, bruke språket sitt til å uttrykke følelser, tanker, meninger og erfaringer, bruker språket til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter</li> <li>• La barna leke, improvisere og eksperimentere med rim, rytme, lyd og ord</li> <li>• Skape positive relasjoner i lek og samspill.</li> <li>• Forstå instruksjoner med to ledd (f. eks. <i>legg bamsen i sengen</i>)</li> <li>• Vise interesse for bøker</li> <li>• Fortelle om egne erfaringer med egne ord.</li> </ul> |

| TILTAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | TILTAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bruk:</li> <li>• verbalspråk i alle hverdagssituasjoner</li> <li>• konkrete i samling og eventyrformidling</li> <li>• snakkepakken – pedagogisk verktøy</li> <li>• enkle rim, regler og sanger, med utgangspunkt i «det nære»</li> <li>• Delaktige voksne i den begynnende rolleleken</li> <li>• Vi er til stede på gulvet og ser, tolker og responderer på barns kroppsspråk. Ha billedbøker og pekebøker lett tilgjengelig.</li> <li>• Sette ord på følelser v/bruk av verktøyet steg for steg og være sammen</li> <li>• Korte og enkle beskjeder, få ord.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Tilrettelegge for: <ul style="list-style-type: none"> <li>- rollelek</li> <li>- godt samspill, barn- barn og barn-voksen, i ulike aktiviteter og situasjoner</li> </ul> </li> <li>• Stille åpne spørsmål</li> <li>• Vise forståelse for det barnet sier.</li> <li>• Bruk: <ul style="list-style-type: none"> <li>-sanger, rim og regler.</li> <li>-språket bevisst i dagliglivet.</li> <li>-bøker med mange bilder og lite tekst.</li> <li>-korte og enkle beskjeder.</li> <li>-verktøyene snakkepakken og steg for steg/være sammen for begrepstrening. - oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme</li> </ul> </li> </ul> |

| 3-4 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4-6 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| MÅL                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | MÅL                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Løse konflikter ved bruk av ord og samtale</li> <li>• Lytte til hverandre og vente på tur.</li> <li>• Kunne leke/tøyse med språket. Høre forskjell på ordlyder som f.eks. bil – pil, mus - hus og katt – hatt.</li> <li>• Lære rytmen i språket.</li> <li>• Være i dialog med andre over litt tid. Synliggjøre språklig og kulturelt mangfold</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Videreutvikle språkforståelse og ordforråd.</li> <li>• Bli fortrolige med symboler som tall og bokstaver.</li> <li>• Få interesse for lekeskriving.</li> <li>• Kunne skrive navnet sitt.</li> <li>• Gjenfortelle eventyr og historier.</li> <li>• Godt verbalspråk i samhandling m/andre.</li> <li>• Holde oppmerksomheten mot noe over lengre tid.</li> <li>• Kunne løse konflikter v/bruk av ord og samtale.</li> </ul>                    |
| TILTAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | TILTAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sette ord på egne og andres følelser ved bruk av verktøyet steg for steg og være sammen</li> <li>• Klappe stavelser i ord og navn.</li> <li>• Oppmuntre til språklig lek.</li> <li>• Lese bøker.</li> <li>• Bibliotekbesøk</li> <li>• Tilrettelegging for rollelek.</li> <li>• Støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter for eksempel litteratur, sanger, rim og regler.</li> <li>• Bruke: <ul style="list-style-type: none"> <li>-språket bevisst i dagliglivet.</li> <li>-korte og enkle beskrjeder.</li> <li>-snakkepakken</li> <li>-sang, rim og regler</li> </ul> </li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ha siffer og symboler tilgjengelig i hverdagen.</li> <li>• Støtte/tilrettelegge barns initiativ når det gjelder å: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Telle</li> <li>- Sortere</li> <li>- Lese</li> <li>- Lekeskrive</li> </ul> </li> <li>• Besøke biblioteket</li> <li>• Skape et miljø hvor barn og voksne opplever spenning og glede v/høytlesning, fortelling, sang og samtale.</li> <li>• Steg for steg og være sammen</li> </ul> |

## KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser. Jf. Rammeplanen.

| 0-2 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 2-3 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Grunnleggende motoriske ferdigheter.</li> <li>• Organiserer hverdagen slik at det blir en god veksling mellom aktivitet og hvile.</li> <li>• Oppleve trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute</li> <li>• Bli kjent med kroppen</li> <li>• Legge til rette for at måltid og matlaging bidrar til måltidsglede.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bli selvstendig med av og påkledning</li> <li>• Organiserer hverdagen slik at det blir en god veksling mellom aktivitet og hvile.</li> <li>• Lytte og gjennomføre beskjeder.</li> <li>• Utvikle grunnleggende bevegelser og kroppsbeherskelse.</li> <li>• Utvikle finmotoriske ferdigheter.</li> <li>• Sette grenser for egen kropp og respektere andres grenser.</li> <li>• Motivere barna til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse.</li> </ul>                                                                                                                                                            |
| <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Personalet skal være aktive og tilstedeværende, støtte og utfordre barna til variert kroppslig lek og anerkjenne barnets mestring. Gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, i og utenfor barnehageområdet.</li> <li>• Faste rutiner; måltid, sovetid, samlingsstund, stellesituasjon og utetid.</li> <li>• Positiv stellesituasjon.</li> <li>• Sanglek</li> <li>• Tilrettelegge for erfaringer med ulike formingsaktiviteter og konstruksjonslek.</li> <li>• Hyggelig måltid med fokus på sunt kosthold og mangfoldige smaksopplevelser.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sett av god tid til av og på kledning.</li> <li>• Bruk av hjelpemidler for barna i garderoben</li> <li>• Lære seg å legge klær og sko på plass.</li> <li>• Potte- og toalettrening, Vask av hender når en kommer i barnehagen, før alle måltid og etter toalettbesøk</li> <li>• Rulle, hoppe, springe, klatre, gå tur i ulendt terreng.</li> <li>• Gjøre barna bevisst på retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser.</li> <li>• Førstehåndserfaring med saks, lim, store perler og puslespill.</li> <li>• Hyggelig måltid med fokus på sunt kosthold og mangfoldige smaksopplevelser.</li> <li>• Delta i dyrking og matlaging.</li> </ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sette av tid til hvilestund</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>3-4 ÅR</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>4-6 ÅR</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Utvikle fin/grov motoriske ferdigheter. Mestres av og påkledning i garderoben.</li> <li>• Lytte og gjennomføre beskjeder.</li> <li>• Øve seg på å bli selvstendig ved måltid og toalett.</li> <li>• Organiserer hverdagen slik at det blir en god vekslning mellom aktivitet og hvile.</li> <li>• Bli kjent med kroppen sin og utvikle bevissthet om egne og andres grenser.</li> <li>• Få en positiv oppfatning av seg selv og bli kjent med egne følelser.</li> <li>• Motivere barna til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Barn kler på og av seg selv</li> <li>• Videreutvikle motoriske ferdigheter slik at barnet får en positiv oppfatning av seg selv gjennom egen mestring.</li> <li>• Mestres blyantgrepet og bruk av saks.</li> <li>• Organiserer hverdagen slik at det blir en god vekslning mellom aktivitet og hvile.</li> <li>• Trygge på å prøve ut nye ting.</li> <li>• Lære førstehjelp</li> <li>• Bli kjent med kroppen sin og utvikle bevissthet om egne og andres grenser.</li> <li>• Motivere barna til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse.</li> </ul> |
| <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Finmotoriske aktiviteter som klipping, liming, små perler og puslespill tilpasset alder.</li> <li>• Grov motorisk aktiviteter som utelek og tur i skogen.</li> <li>• Selvstendighetstrening som av og påkledning med små grupper i garderoben. Viktig med ros og oppmuntring.</li> <li>• Følge instruksjoner i ulike aktiviteter som hinderløype, regelleker og sangleker.</li> <li>• Smøre skiven selv, kunne bruke skje, kniv og gaffel.</li> <li>• Presentere ulike frukter og grønnsaker for barna.<br/>Voksne og barn spiser sammen.</li> <li>• Tema «Kroppen min»</li> <li>• Bruke verktøyet «Være sammen»</li> <li>• Hyggelig måltid med fokus på sunt kosthold og mangfoldige smaksopplevelser.</li> <li>• Være med på dyrking og matlaging</li> <li>• Sette av tid til hvilestund med f.eks lydbok</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• God tid og hjelpemidler i garderoben.</li> <li>• Prøve ut ulike grovmotoriske aktiviteter.</li> <li>• Legge til rette for finmotoriske aktiviteter.</li> <li>• Røde Kors førstehjelps opplegg Henry</li> <li>• Presentere ulike frukter og grønnsaker for barna.</li> <li>• Hva er greit og ikke greit å gjøre med andre?</li> <li>• Bruke verktøyet «Være sammen»</li> <li>• Hyggelig måltid med fokus på sunt kosthold og mangfoldige smaksopplevelser.</li> <li>• Være med på dyrking og matlaging.</li> <li>• Sette av tid til hvilestund, f.eks lydbok</li> </ul>                                   |

## KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Gjennom rike erfaringer med kunst, kultur og kreativitet vil barna få et mangfold av muligheter for sanselige opplevelser, eksperimentering, skapende virksomhet, tenking og kommunikasjon. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon.

| 0-2 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  | 2-3 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  | <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• La barna undre seg, bli nysgjerrige</li> <li>• Synliggjøre og skape estetiske dimensjoner i barnehagens inne- og uterom</li> <li>• La barna utforske ulike materialer og redskaper</li> </ul>                                                                                                                                           |  | Barna skal få ta i bruk fantasi, kreativ tenking og skaperglede <ul style="list-style-type: none"> <li>• Oppleve glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet</li> <li>• Bli kjent med mangfoldet av tradisjoner og kunst – og kulturuttrykk fra fortid og samtid.</li> </ul>    |  |
| <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  | <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                         |  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ta i bruk fantasi, kreativ tenking og skaperglede</li> <li>• Bruke ulike materialer, verktøy og teknologi</li> <li>• Bruk av instrumenter</li> </ul>                                                                                                                                                                                    |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Undring, undersøkelser og eksperimentering.</li> <li>• Stimulere barnas nysgjerrighet</li> <li>• Markering av høytider</li> <li>• Bruk av instrumenter</li> </ul>                                                                            |  |
| 3-4 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  | 4-6 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                |  |
| <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  | <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Barna skal få variert materiale i forming.</li> <li>• Gi barna allsidige musikk opplevelser.</li> <li>• Gi barna mulighet til å delta aktivt i dramatisering av enkle fortellinger</li> </ul>                                                                                                                                           |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kjennskap til å blande primærfarger i skapende arbeid.</li> <li>• Motivere barna til å skape egne fortellinger og sanger.</li> <li>• Barna tør å stå fram i gruppen.</li> </ul>                                                              |  |
| <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  | <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                         |  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Formingsaktiviteter som for eksempel veving, spikking, kullstift og leire.</li> <li>• Spille på instrumenter, utvide sangreportoaret og sangleker</li> <li>• Snakkepakken</li> <li>• Oppsøke teater eller invitere kunstnere /artister til barnehagen.</li> <li>• Gjenbruk av tom emballasje</li> <li>• Bruk av instrumenter</li> </ul> |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Male på ulikt materiale</li> <li>• Skape fortellinger og sanger ved å bruke konkrete</li> <li>• Tilrettelegge så barna får mulighet til å dramatisere, opptre og vise frem egen skapte produkter.</li> <li>• Bruk av instrumenter</li> </ul> |  |

## NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.

| 0-2 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |  | 2-3 ÅR                                                                                                                                                                                                                       |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| MÅL                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  | MÅL                                                                                                                                                                                                                          |  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Oppleve naturen og gleden ved å ferdes i den året rundt.</li> <li>• Få kunnskap om dyr og dyreliv.</li> <li>• Få kjennskap til det naturen har å by på.</li> </ul>                                                                                                                                                                                    |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Oppleve glede og mestring ved å ferdes i ulendt terreng året rundt.</li> <li>• Vite hvor maten kommer fra og hva vi kan bruke den til.</li> </ul>                                   |  |
| TILTAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |  | TILTAK                                                                                                                                                                                                                       |  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Fast turdag til ulike turområder som, Myrå, Bokngata, Ulvøygata, Texasbyen, Spannatoppen og Rossabøskogen.</li> <li>• Lese bøker, synge sanger og imitere dyrelyder.</li> <li>• Se på dyr vi finner i nærområdet. Utforsker Rossabøskogen og dens mangfold av småkryp og vekster. Smake på barnehagens avling fra frukt- og grønnsakhagen.</li> </ul> |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gå tur i nærområdet for å se på forandringer gjennom året.</li> <li>• Undre oss over det vi ser i naturen.</li> <li>• Være med å så og høste fra frukt og grønnsakhagen.</li> </ul> |  |
| 3-4 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |  | 4-6 ÅR                                                                                                                                                                                                                       |  |
| MÅL                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  | MÅL                                                                                                                                                                                                                          |  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bli kjent med årstider, månedene og ukedagene.</li> <li>• Få kjennskap til tekniske hjelpemidler</li> <li>• lage konstruksjoner av ulike materialer</li> <li>• Få kunnskap om dyr og dyreliv</li> <li>• Oppleve og utforske naturen og naturens mangfold</li> <li>• Utforske og eksperimentere med naturfenomener og fysiske lover.</li> </ul>        |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kle seg etter været.</li> <li>• Innsikt i miljøvern og samspill i naturen.</li> <li>• Oppleve prosessen fra jord til bord.</li> <li>• Eksperimentere i fysikkens verden.</li> </ul> |  |

| TILTAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | TILTAK                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Tema i samling, måneds-kalender på veggen, ukedager, vær og temperatur.</li> <li>• Bruke/se på datamaskin, iPad og Prowise</li> <li>• Konstruksjonslek, hammer og spiker, bruke ulike formingsmaterialer</li> <li>• Temasamlinger og utforske skogen og nærmiljøet</li> <li>• Turdager, skogen, stranda og Dokken museum.</li> <li>• Flyte- og synkeaktiviteter, fysikkeksperimenter og vannets ulike former.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Tema i samlingsstund.</li> <li>• Grønne samlinger</li> <li>• Rusken-aksjonen</li> <li>• Plante nyttevekster i kjøkkenhagen og spise det vi høster</li> <li>• Bruke vindens krefter, for eksempel lage drage.</li> <li>• Bruke digitale verktøy</li> </ul> |

### ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold.

| 0-2 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                | 2-3 ÅR                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                         |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Øve på å sitte ved bordet under måltidet.</li> <li>• Gripe tak i de gode øyeblikkene</li> <li>• Utvikle toleranse og interesse for hverandre</li> </ul>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Innsyn i påske- og juleevangeliet</li> <li>• Ro til undring, samtaler og fortellinger</li> <li>• Utvikle toleranse og interesse for hverandre</li> </ul>                                                  |
| <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                      |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Alle har fast stol med navn og bilde.</li> <li>• De ansatte skal undre seg sammen med barna</li> <li>• De voksne er på gulvet og til stede i øyeblikket.</li> <li>• Bruke det pedagogiske verktøyet «være sammen»</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Delta på påske- og julesamling<br/>De voksne må lage rom for undring, samtaler og fortellinger ved å ha samlinger og gå på turer<br/>Bruke det pedagogiske verktøyet «være sammen»</li> <li>• </li> </ul> |

| 3-4 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 4-6 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Kjennskap til kristne høytider og tradisjoner, humanistisk arv samt religioner og livssyn som er representert i barnehagen</li> <li>Lære seg konfliktløsning</li> <li>Utvikle toleranse, interesse og respekt for hverandre</li> </ul>                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Kjennskap til kristne høytider og tradisjoner, humanistisk arv, religioner og livssyn som er representert i barnehagen</li> <li>Lære seg konfliktløsning</li> <li>Vise toleranse, interesse og respekt for hverandre</li> <li>Få kjennskap til, forstå og reflektere over grunnleggende normer og verdier</li> </ul>                                             |
| <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Markering av høytider og besøk av kateket, Skape interesse, forståelse og toleranse for forskjellige kulturer, religion og livssyn</li> <li>Hjelpe barn i konfliktsituasjoner til å finne konstruktive løsninger</li> <li>Møte barnas tro, spørsmål og undring med alvor og respekt</li> <li>Bruke det pedagogiske verktøyet være sammen</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Besøk av kateket, markere høytider og skape interesse, forståelse og toleranse for forskjellige kulturer og ulike måter å leve på, kirkebesøk</li> <li>Hjelpe barn i konfliktsituasjoner til å finne konstruktive løsninger</li> <li>Møte barnas tro, spørsmål og undring med alvor og respekt</li> <li>Bruke materialet Steg for steg og Være sammen</li> </ul> |

### NÆRMILJØ OG SAMFUNN

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforsking, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.

| 0-2 ÅR                                                                                                                                                                                                                   | 2-3 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                               | <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Bli kjent i nærmiljøet</li> <li>Lære navn på barn og voksne, skape tilhørighet til hverandre som gruppe</li> <li>Bli kjent med normer og regler i barnehagen (danning)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Bli kjent i området rundt barnehagen og nærmiljøet</li> <li>Bli kjent med andre kulturer</li> <li>Bidra til fellesskapet å hjelpe til Utvikle gruppefølelse og samhold gjennom samlingsstunder og andre aktiviteter</li> <li>Gjøre barna oppmerksomme på de ulike årstidene</li> <li>Lære barna avfallssortering</li> <li>Bli kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer</li> </ul> |

| TILTAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | TILTAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Utflukter i nærmiljøet</li> <li>• Bruke navnesanger og benevne hvem som er her</li> <li>• Legg eiendeler i hylla si, rydde etter måltider og sorteringskassene til lekene.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Utflukter i nærmiljøet</li> <li>• Se film og bilder fra ulike kulturer Prate om / fortelle barna hva vår barnehage og by heter. Gjenta / repetere</li> <li>• Bruke tema / innhold tilpasset alder (2-3 års grupper)</li> <li>• Gjøre barna oppmerksomme på hvordan vi sorterer mat, plast, glass og metall</li> <li>• Arrangere den årlige "grønne uka" der vi har ulike aktiviteter og bruker naturen</li> <li>• Gjøre barna oppmerksomme på forskjellige kulturer og levesett, med utgangspunkt i barnas familiebakgrunn.</li> </ul> |
| <b>3-4 ÅR</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>4-6 ÅR</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| MÅL                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | MÅL                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bli kjent med nærmiljøet</li> <li>• Orienter seg og ferdes trygt</li> <li>• Bli kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer</li> <li>• Bli kjent med nasjonale minoriteter og Norges urfolk samene.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gruppen får bli kjent hvor de bor</li> <li>• Bli kjent med lokalkultur, historie og vikingtiden</li> <li>• Bli kjent med skolen en skal begynne på</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| TILTAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | TILTAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vi går tur gjennom Haraldsgata, besøke biblioteket og bli kjent med byen vår.</li> <li>• Øve på trafikkregler når en går på tur</li> <li>• Rollelek, lese bøker, bruke internett og eventuelt foreldre</li> <li>• Bruke pedagogisk opplegg som «Være sammen», lekegrupper og frilek</li> <li>• Tema i samlingsstund</li> <li>• Ha samer som tema gjerne i forbindelse med samedagen 6. februar.</li> <li>• Gjøre barna oppmerksomme på forskjellige kulturer og levesett, med utgangspunkt i barnas familiebakgrunn.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vi går tur gjennom Haraldsgata, besøke biblioteket, kirken og bli kjent med byen vår.</li> <li>• Tarkus trafikkvenn, øve når en går på tur</li> <li>• Besøke vikinggården, historiesenteret, museum, billedgalleriet</li> <li>• Bruke "samer" som tema gjerne i forbindelse med samedagen 6. februar</li> <li>• Bruke "vikinger" som tema, lage sverd, skjold, drakter og lignende - leke vikinger</li> <li>• Besøke, prate om og bruke bilder av skolen til barna.</li> </ul>                                                         |

## ANTALL, ROM OG FORM

Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. Det handler også om å stille spørsmål, resonere, argumentere og søke løsninger.

| 0-2 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  | 2-3 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  | <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• La barna bli kjent med:</li> <li>• Forholdet stor – liten</li> <li>• Mengde</li> <li>• Tellebegrep</li> <li>• Bruke kroppen og sansene for å utvikle romforståelse</li> <li>• Begynnende forståelse av sortering.</li> </ul>                                                                                         |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Legge til rette for ulik konstruksjonslek.</li> <li>• Lære barna tallrekken.</li> <li>• Lære navnet på forskjellige farger.</li> </ul>                                                                                                                                                                 |  |
| <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  | <b>TILTAK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen.</li> <li>• Ta utgangspunkt i barnas uttryksformer</li> <li>• Legge til rette for godt fysisk miljø som inspirerer barna til matematisk tenkning.</li> <li>• Teller 1,2,3.</li> <li>• Bruk av eventyr</li> <li>• Delta i rydding og sortering</li> </ul> |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen</li> <li>• Spille spill, enkle puslespill</li> <li>• Bygge med duplo, treklosser</li> <li>• Telle sammen med barna.</li> <li>• Dekke bord.</li> <li>• Benevne farger i lek, påkledning osv.</li> <li>• Bruk av digitale verktøy</li> </ul> |  |
| 3-4 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  | 4-6 ÅR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |
| <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  | <b>MÅL</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Mengdeforståelse opp til 4.</li> <li>• Bli kjent med former og mønster.</li> <li>• Kjenne til ukedager, måneder og årstider.</li> </ul>                                                                                                                                                                              |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kjennskap til tallrekka og enkle regnestrategier</li> <li>• Kjenne til motsetninger (størst – minst)</li> <li>• Kjenne igjen tall opp til 10.</li> <li>• Mengdeforståelse opp til 6.</li> </ul>                                                                                                        |  |

| TILTAK                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | TILTAK                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ulike terningspill, kortspill. Synliggjøre tall og bokstaver, former og mønster.</li> <li>• Byggelek som duplo, lego, klosser. Sanger, rim og regler og eventyr som inneholder tall.</li> <li>• Bruke kalender med måneder og ukedager.</li> <li>• Lære om årstidene.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bruke sanger, rim og regler</li> <li>• Gjøre barna bevisst på enkle regnestykker i hverdagen</li> <li>• Bruke ulike størrelser, f.eks måle høyden på barna.</li> </ul> |

